

nje petorice glasovitih članov znanstvene akademije, kateri so priporočili za metersko enoto desetmilijonski del meridijanskega kvadranta. In zdaj so se začela merjenja. Številne evropske države so pošljale znanstvene geometrske (zemljomerne) ekspedicije in komisije, ki so merile na vse strani od pola do pola in dobile končno meridijansko dolžinsko mero, ki so jo imenovali »prototype du metre«.

Pri poznejših merjenjih so sicer različni strokovnjaki uvideli, da meter ni točno desetmilijonski del kvadranta, marveč nekaj večji, vendar so dne 20. maja 1875 na pariški konferenci sprejeli to mero kot osnovno dolžinsko mero skoraj vsi kulturni narodi, tudi Japonci. Kot organ mednarodne zveze za izdelovanje tega prototipa je bil osnovan v Bretenilu pri Parizu z imenom »mednarodni biro za merjenje«. Tu so izdelali 30 meterskih palic, točno po »prototipu« in v največji opreznosti, posebej kar se tiče temperature; te palice so imele 90 odstotkov platine in 10 odstotkov iridija. Tako so se ohranile v enaki dolžini pri vseh zračnih spremembah. In vsaka od držav, ki so se glasile za tako dolžinsko edinico, je prejela po en meter, ki ga naj bi imela za vzorec pri izdelavi metrov.

Danes je meterski sistem vpeljan v vse države, le Angleška, Rusija in Zedinjene države Severne Amerike imajo še svoje m... Tu vladajo torej še ostanki zmešnjav, katere je uvedel perzijski Kserks, ko je hotel stopalo in komolec svojega sužnja-miljenca napraviti za nesmrtna...

Dortmund v Nemčiji. Po dolgem času želimo tudi mi Slovenci tukaj, da se oglasimo v našem »Slovenskem gospodarju«. Časi so tukaj zelo slabi in svetovna kriza nas hudo tišči. Večina Slovencev je pri nas brez posla. Bo-

»Ljuba mati, grem daleč od doma in se ne vrnem nikoli več. Sramote, ki jo dela Katrica naši hiši z brezvestnim Colnarjem, ne morem prenesti. Še celo taka grdoba, kakor je Meden, si me upa sramotiti. S tem vencem iz slame po tej hudi vojni ne morem biti venčan. Rajši poginem na tujem, kjer me nihče ne pozna. Nevesta me je pustila; sram jo je, da bi morala imeti tako svakinjo. Tako me bo Katrica pripravila ob vse: ob srečo in življenje. Zbogom, ljuba mati! Kakor hitro prislužim denar, ti bom večkrat kaj poslal; toda nikoli iz tistega kraja, kjer ravno bom. Zato nikar ne poizveduj za me noj. Nikomur ni treba povpraševati po meni; Katrica naj nikar več ne izgovarja mojega imena. Le tebe, draga mati, prosim, da me niti en sam dan ne pozabiš. Jernej.«

Studenec.

Če ne jemljemo v misel graščine Staretove, je bilo Colnarjevo posestvo najlepše in največje v Podbregu. Štiristo juter polja, travnikov in gozda, sto hektarjev torej. Lep, skoraj gospodski

Otvoritev 2100 m dolgega in 6.75 m širokega tunela pod reko Schelde v mestu Antwerpen. Predor je otvoril belgijski kralj z ministri.

žične praznike smo praznovali po stari navadi. Prav posebno nas je razveselilo, da nas je naš prejšnji predsednik vl. g. župnik Fischer obiskal in nam nudil slovenske večernice. Do malega so prišli vsi Slovenci poslušati našega preljubljenega prejšnjega dušnega pastirja. Po pridigi smo zapeli tudi nekaj slovenskih božičnic. To je dokaz, da je še tukaj versko življenje zelo živahno. — Tudi eno žalostno poročilo imamo: Naš rojak in dolgoletni član društva sv. Barbare Ignacij Balentin je nenadoma umrl in je zapustil ženo in številno družino. Na Štefanovo smo ga spremljali k večnemu počitku. Bog daj njegovi duši večni mir! Ostalim naše srčno sožalje! Vsi člani našega društva sv. Barbare želimo »Slovenskemu gospodarju«: Srečno novo leto!

Remšnik. Kakor vsako leto, so nam tudi tokrat dne 18. decembra nudili šolarji naše šole lep užitek z zelo dobro uspešo božičnico. Kljub temu, da manjka naši šoli ena učna moč, se učiteljstvo ni splašilo truda in dela. Mladi igralci so zelo dovršeno vprizorili štiri časi primerne igre. Božičnica bo vsem, ki so se je udeležili, še dolgo v najlepšem spominu!

Marenberg. Dne 23. decembra je bil požar pri posestniku Petru Zlatarju, po domače Ro-

žiču, na pobočju vrha Sv. Treh kraljev. Goreti so začeli hlevi s skednjem, okrog 6. ure zvečer. Domači so ravno jedli, ko so stanovanjci v Rožičevi koči opazili ogenj in takoj poklicali domače. Tudi sosedje in tržani so naglo prihitali na pomoč in tako se je posrečilo rešiti vso živino, razven nekaj perutnine. Zgorela je krma za 14 glav živine, razni stroji in kar je bilo v skednju. Stanovanjsko poslopje je bilo v nevarnosti, ko je prvi vir vode usahnil. Zato so morali toliko časa, dokler niso dobili od drugod vode, braniti hišo s polivanjem sadjevca, ki so ga izlili dva polovnjaka. Zavarovanje je malenkostno, škoda pa velika, zlasti še radi tega, ker je bilo pokradeno zrno, ki so ga iz hiše sipali na prosto. — Naša prireditev na Štefanovo je bila zelo lepo obiskana: domačinov lepo število, pa tudi iz Vuhreda, Brezna, Remšnika in celo iz Vuzenice so prišli gledat igro. Igralci so prav lepo rešili svoje vloge, posebno pohvalo pa zasluži oseba, ki je igrala glavno vlogo.

Puščava na Pohorju. Na Štefanovo smo tudi pri nas priredili božičnico s kratkim, a pestrim sporedom. Obdarovani so bili vsi šolski otroci, to je 109 po številu. Razdelilo se je 24 parov čevljev in veliko perila, nogavic, rokavic in kapic. Nekaj jih je bilo obdarjenih tudi

grunt. Gosposka hiša, lastni lov. — Colnarji so od prдавnega časa prebivali na tej zemlji. Pravili so, da od časa Karla IV., ki je bil naselil enega svojih vojščakov tu ob novozgrajeni cesti kot colnarja in ki je bil menda tudi odkril »studenec«, kakor je bil cesar sam odkril čudoviti vrelec na Češkem, ki se sedaj po njem imenuje Karlovi vari. Podbrežki studenec je ležal na posestvu kmeta Colnarja, kakih sto metrov od poslopja, pa le petdeset korakov od lesenega plota, ki je ločil Colnarjevino od sosednega posestva kmeta Medena.

Studenec je kakor vodomet tri metre visoko metal vodo tako obilno, da so jo morali napolniti do vaškega potoka, iz katerega se je pogostokrat kadilo več metrov daleč. Da je to zdravilna voda, so vedeli ljudje že od pamtiveka. Zunanja temperatura studencu ni nič škodovala; v hudi poletni vročini voda ni bila nič toplejša kakor v pozimskem mrazu, da je kar rezalo; pozimi nič hladnejša ko poleti. Seveda studenec nikoli ni zamrznil.

Dalje sledi.

Predmet zasmeha je bil tudi Edisonov gramofon. Ko je razkazoval gramofon Mouzel pariški akademiji znanosti, se je pognal v razkazovalca ves ogorčen učenjak Bouilleaud in zavpil na ves glas, da se ne pustijo najbolj odlični poslušalci varati od govornice iz trebuha!

Kolikemu zasmehovanju so bili izpostavljeni letalci!

Društva sv. Ane

(Marijanske kongregacije za žene) imajo zdaj edini in najboljši pripomoček v mo-

Sveťa

mati Ana.

Cene od 32— do 52— D
Pet različnih vezav.

TISKARNA

SV. CIRILA, MARIBOR

z oblikami. Za tako bogato in lepo uspelo božičnico gre predvsem zahvala Rdečemu križu iz Fale, Izobraževalnemu in pevskemu društvu iz Pušave ter posameznim nabiralcem, ki so res prinesli nepričakovano veliko in lepih prostovoljnih darov. Zahvala gre tudi še vsem, ki so pomagali pri prireditvi, pred vsem pa seveda darovalcem. V imenu vseh šolarjev se ponovno zahvaljujem vsem prirediteljem in darovalcem in prosim, da se še tudi v bodoče spomnite na našo ubogo deco. — Šolski upravitelj.

Fram. Umrli je dne 20. decembra v Lokmarcah Jožef Hojnik, po domače Korbun. Doživel je 72. leto in bil splošno priljubljen. Naj počiva v miru, potrži družini naše sožalje! Neusmiljeno je lani kosila smrt med otroki in starčki. Na Pohorju je vzela 88letnega Janeza Kmetič, v Varti zidarja Janeza Babiča, v Morju vdovi Nežo Kraut in Jožefo Frankež, nič ni čakala v Rančah na Nežo Marot ali v Ješenci na Marijo Jelšek, v Framu je moral z njo ob trgatvi Franc Kotnik, ni prizanesla najstarejšima naročnikoma našega »Slovenskega gospodarja« Štefanu Lešnik in Blažu Bezjak, v začetku decembra je prišla po Marijo Turner in Marijo Slemenšek, vmes pa je posegla tudi med mlade može, fante in dekleta. Tako pravijo ljudje, da stari mora, mladi pa lahko umrje. Naj jim vsem sveti večna luč!

Spodnja nova vas pri Slov. Bistrici. Za božične praznike je umrla Koropčeva mamica v starosti 66 let. V boleznijo jo je zadela srčna kap. Imela je 9 otrok in sicer 7 fantov in 2 hčerki. Med vojno je moral obleči vojaško suknjo mož in 3 sinovi. Mož in najstarejši sin sta srečno prebila vse vojne nevarnosti, dva sinova pa sta ostala na bojišču. Občo priljubljenost blagopokojne je pokazala obilna udeležba pri pogrebu na božični dan. Blagi mamici, dobri ter skrbni ženi in gospodinjji svetila večna luč, žalujoči Koropčevi hiši, v katero zahaja že tako dolgo »Slovenski gospodar«, naše iskreno sožalje!

Sv. Barbara v Slov. goricah. Na sedmimi prerano umrle Katike Sodce se je nabralo za afriške misijone 111 Din. Dobrim darovalcem Bog plačaj, rajni pa svetila večna luč!

Sv. Vid nad Valdekom. V četrtek dne 22. decembra je prišel v župnišče Sv. Vid nad Valdekom ob 8. uri zjutraj bledoličen mladnik, srednje postave in v starosti okoli 20 let. Predstavil se je g. župniku, da je hlapec v župnišču Stari trg pri Slovenjgradcu, drugače pa da je doma iz Ljutomera, kar je tudi razodevalo njegovo narečje. Rekel je, »da ga pošilja g. župnik iz Starega trga z naročilom, naj pride g. župnik iz St. Vida še danes k njemu ali vsaj jutri zjutraj, češ, da mu ima nekaj važnega povedati.« G. župnik mu je odgovoril, »da je itak ravno danes namenjen po opravkih v Slovenjgradec in tudi v Stari trg h g. župniku.« Povabil je hlapca na čaj, misleč, za tako dolgo pot že zasluži malo okrepčila. Nato je hlapec odšel. Ko je šentvidski g. župnik opoldne prišel v Stari trg, se je izkajalo, da g. župnik iz Starega trga ni poslal nobenega hlapca v St. Vid in da je oni tič kratkomalo nalogal šentvidskega g. župnika, kar je prav lepo priporočilo ali reklama za brezposelne postopače. Njegova nakana pa se mu ni popolnoma posrečila, ker je g. župnik itak bil namenjen isti dan v Stari trg. Da je g. župnika nalogal, gotovo ni imel dobrega namena.

Šmarje pri Jelšah. Naša obširna župnija šteje precej nad 4000 prebivalcev in je razdeljena na dve občini: Šmarje trg in Šmarje

okolica. Ob novem letu smo napravili bilanco in ugotovili naslednje: krstov je bilo 97, v zakonski jarem jih je stopilo 32 parov, umrlo pa nam jih je 67. Zadnji med umrli in prvi med onimi, ki so se v novem letu podali tje gori na »Piklenčevo njivo« na počitek do sodnjega dne, je Ernst Brinšek iz Bovega. Bil je sin nekdanjega našega v resnici krščanskega nadučitelja in vzornega organista Jožefa Brinšek. Študiral je na mariborski realki, pa je radi bolehnosti tik pred dovršitvijo te šole izstopil ter do svoje smrti bival na svojem očetovskem domu. Z Bogom spravljen je izdihnil na Silvestrov večer ter bil ob lepi udeležbi župljanov prvi torek novega leta pokopan. Naj v miru počiva! — O krščanskem življenju naših faranov priča tudi dejstvo, da jim je bilo v pretečenem letu podeljenih blizu 23.000 sv. obhajil. Silno veliko je k temu razveseljivemu pokretu pripomoglo apostolstvo mož in fantov, ki so svojo prvo mesečno nedeljo obhajali vselej v velikem številu in s vspodbudno pobožnostjo. Bog nam jih ohrani tako dobre in vztrajne tudi v novem letu, pa bomo v tako tesni zvezi z Jezusom veliko lažje prenašali težko krizo sedanjega časa.

Leto 1933 ima samo 10 mesecev — za naročnike romana »Satan in Iškarijot«, ker plačujejo le 10 mesečnih obrokov za 12 knjig. Piši po ponudbo Ciri-
lovi tiskarni v Maribor.

Stopree pri Rogatcu. Staro leto se bliža h koncu. Kakor drugje, smo tudi tukaj proslavili Slomškovo 70letnico smrti, združeno z narodnim praznikom ujedinjenja. V ta namen je bila slovesna sv. maša z zahvalno pesmijo, nakar se je vršila slavnostna akademija naše mladine na šolskem odru pod vodstvom naše neumorne upraviteljice ter vzgojiteljice g. E. K., ki je razložila pomen narodnega praznika proklamacije združene države Jugoslavije, nakar so otroci zapeli himno »Božje pravde«. Nato je prešla gđ. E. K. na proslavo 70letnice smrti Slomškega ter v temeljitih besedah opisala življenje Slomškovo od zibelje, ki mu je tekla na Slomu v našem srezu, od pastirja do škofa, kot prosvetnega in kulturnega delavca, kot narodnega buditelja, pisatelja in pesnika, kot ustanovitelja naše slovenske narodne šole v časih, ko je v uradih in šolah bil slovenski jezik zaničevan in zavržen. Povdarjala je, kako je škof Slomšek že takrat na severni meji škofije postavil mejnike proti bivši nemški Avstriji in tako pomagal graditi temelje naše države Jugoslavije. Po končanem govoru so nastopili šolski otroci na odru in zapeli nekatere Slomškove pesmi. Sledila je igra: Veriga, Neubogljivi, Jeza nad petelinom. Cela proslava je bila prisrčna in podučljiva, v veliko zadovoljstvo občinstva.

Trojane pri Vranskem. Nepričakovano je umrla v bolnišnici v Ljubljani soproga meseca marca m. l. umrlega veleposestnika in trgovca Konjška, gospa Marija Konjšek. Kako je bila rajna priljubljena, je pokazala zadnja pot na pokopališče v St. Gotard. Pokojnica nam ostane v neizbrisnem spominu. N. v m. p.!

Kolovrat. Mater zemljo je za vedno zapustila Marija Raspotnik iz Podlipovice. Bila je najstarejša župljanka župnije Kolovrat. Učakala je častljivo starost 93 let. Naj ji sveti večna luč, preostalim naše iskrene žalostinke!

Medija-Izlake. Božični prazniki so za nami, a letos bolj skromni kot druga leta. Naši nadebudni amučarji z veliko nestrpljivostjo čakajo bele odeje in so njihove dilce že dobro pripravljene. Letos se bo gotovo uresničil že znani pregovor: Zelen Božič, bela Vel. noč, Zelja vseh je, da pride leto 1933 brez spremstva znanke: krize, ker smo je že siti. H koncu želim vsem prijateljem, naročnikom in čitateljem srečno leto 1933!

Pokopališče ladij.

Splošno o pokopališču ladij.

Sable Island, peščen otok, poseda svetovni rekord glede brodolomstva. Statistika tekom 80 let izkazuje 213 brodolomov v bližini imenovanega otoka, ki leži pred južno-vzhodno Kanado.

Sable Island je vrh 300 km dolgega podmornega pogorja, ki se dviga 15 do 20 m nad morskovo površino. Dolg je otok 40, širok le 1½ km. Nikjer ni mogoče prav pristati niti ob najbolj ugodnem vremenu radi silovitega valovanja morja. Gosta megla zavija otok skoro neprestano ter prikriva smrt, ki čaka v zasedi na ladje. Bližina največje proge (linije) za ladje iz celega sveta: Evropa — Njujork: je kriva, da zahteva Sable Island vedno nove žrtve. Kak strah da je otok za mornarje, je razvidn iz dejstva, da je dobil ime »Pokopališče ladij v Atlantskem Oceanu«.

Na otoku raste le dviji grah in pušinska trava. Ako se je brodolomec posrečilo, da so se rešili utopljenja in priplezali na otok, so pomrli od lakote, če jih ni slučajno še pravočasno zapazila mimo vozeča ladja. Ladje se namreč po možnosti ogibljejo otočca vsaj 50 milj na daleč.

Samaritansko delo trgovca.

Zgodovina beleži, kako je bil vržen na Sable Island veletrgovec Tomaž Hancock iz severnoameriškega mesta Boston. Ko je bil rešen po groznih mukah, je odposlal na otok ladjo leta 1756, ki je bila polna: goveje živine, ovc, koz, svinj ter konj. Živali so spustili prosto na otok iz tega namena, da bi imeli brodolomci vsaj za prvo silo dovolj prehrane.

Že leta 1760 so pregledali izpuščene živali. Angleški trijambornik, ki je vozil v Ameriko 1000 vojakov, se je razbil v megli pred otokom. 72 možem se je posrečilo, da so priplavali na celino. Od trgovca zaplojene živali so jih predile tako dolgo, dokler jih ni rešila mimo jadrajoča ladja. Od tega slučaja naprej so se množili slučajji, da so se morali brodolomci preživljati od živalske zaloge, ki se je počasi manjšala. Do danes so se ohranili le še konji, ki se podijo popolnoma podivjani v majhnih čredah po pustinji. Ti konji so prtilikavi, imajo cotasto dlako, dolgo grivo in repi jim segajo do tal.

Po vzgledu bostonskega trgovca so spustili na otok kunce, ki so se skraja zelo naglo množili. Ko so se pa zatekle nekoč iz razvalin razbite ladje na otok podgane, se je zagnal njih nagli razplod uničujoče med zajce. Podganja nadloga je zavzela tak obseg, da je skle nila vlada v Novi Šotlandski, da bo v